

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра журналістики

МАКСИМЕНКО ГАННА ВІКТОРІВНА

**РОЗРОБКА ПРОЕКТУ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО ВИДАННЯ:
КОНЦЕПЦІЯ, КОНТЕНТ, ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ**

Напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

Автореферат
бакалаврського проекту
на здобуття ступеня бакалавра

Миколаїв – 2019

Роботу виконано на кафедрі журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент б.в.з.
Сазонова Юлія Олександрівна,
Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри журналістики.

Рецензент: кандидат філологічних наук, доцент
Лебединцева Наталія Михайлівна,
Чорноморський національний університет імені
Петра Могили, доцент кафедри української філології,
теорії та історії літератури.

Захист відбудеться «25» червня 2019 р. у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У всі часи, з тих пір як було здійснено перше наукове відкриття, була проблема: як розповісти про результат людям, які не розбираються в науці? Як залучити в науку, таку складну для розуміння область, більше людей? Іншими словами, як пише В. Лазаревич, «популяризації науки майже стільки ж років, скільки самій науці».

Роль популяризатора швидко стала виконувати друкована преса, з якої виділився цілий науково-популярний напрям. Складно переоцінити роль науково-популярної періодики в суспільстві. Вона забезпечує населення новими знаннями, змушує їх думати, пояснює, тлумачить незрозумілі речі, залучає до участі. Очевидно, що науково-популярна періодика необхідна - існує явна залежність між багатством держави і освіченістю населення. Без наукового прогресу будь-яке суспільство, будь-яка держава приречена на відставання, і, отже - на падіння рівня життя та конкурентоспроможності в порівнянні з іншими країнами. Безумовно, допускати цього не можна ні в якому разі. Багато в чому цим і викликано створення цього проекту.

Може скластися враження, що падіння тиражів науково-популярних видань і зниження їх популярності сьогодні - явище об'єктивне, і пов'язано не стільки з розвитком Інтернету, скільки з відсутністю потреби в популяризації науки в принципі? Звичайно, це не так. Незважаючи на падіння інтересу до науки в українському суспільстві, популяризація науки важлива для:

1. Безпосередньо науки. Її популяризація і коректне висвітлення результатів досліджень збільшить престиж науки в суспільстві і в перспективі залучить в науку нові кадри.

2. Держави. Науково-популярна журналістика виступає ще одним інструментом освіти населення, що відбивається на економічних показниках. Рівень освіти багато в чому визначає економічний розвиток країни. Прийнято

вважати, що в розвинених країнах 60% приросту національного доходу визначається збільшенням обсягу знань і освіченості суспільства.

3. Популяризація науки важлива для бізнесу - в майбутньому це забезпечить приплив кваліфікованих і освічених фахівців.

4. Для суспільства - науково-популярна періодика задовольняє потребу людини в знанні про навколишній світ, суспільство, інших людей. Також вона працює на сталий розвиток стандартів критичного мислення, і як наслідок - економічне зростання.

Таким чином, **актуальність** даного проекту пов'язана з потребою суспільства в науково-популярній періодиці і тих функціях, які вона для цього суспільства виконує. На думку деяких експертів в Україні на сьогоднішній день немає сформованого ринку науково-популярних видань, що має в своєму розпорядженні до створення такого видання.

Наукова новизна роботи полягає в декількох факторах. По-перше, вона стосується створення першого науково-популярного видання для обраної нами аудиторії. По-друге, ми намагалися в моделюванні і дизайні видання з одного боку, орієнтуватися на усталені правила створення композиційно-графічних моделей науково-популярних видань, а з іншого боку створити сучасне нове видання.

Об'єктом дослідження є вітчизняний та сучасний медіаринок науково-популярних видань України.

Предметом дослідження є композиційно-графічна модель друкованого науково-популярного видання.

Мета проекту - створення тематичної концепції і композиційно-графічної моделі науково-популярного видання для молоді «Planet №3».

Завданнями дослідження є:

1. Дослідити стан науково-популярної журналістики в Україні та світі.
2. Вивчити структурні елементи композиційно-графічної моделі видання та їх візуальне сприйняття.
3. Визначити особливості тематичної концепції і композиційно-графічної моделі науково-популярних видань на прикладі аналізу найближчих аналогів.
4. Розробити і запропонувати свій проект видання на основі отриманих даних.
5. Проаналізувати цільову аудиторію, розглянути її особливості сприйняття інформації.

Методи, які були використані для втілення проекту, включають творчі (моделювання, проектування) і дослідницькі (порівняльний аналіз, аналіз ринкових сегментів, аналіз аудиторії, кількісний аналіз).

Теоретична база була сформована українськими та зарубіжними науковими роботами в області типографії, візуального сприйняття, верстки, графічного дизайну, роботи з теорії і типології ЗМІ, а також періодичні видання та електронні матеріали, присвячені створенню шрифтів, дизайну, роботі в спеціалізованих програмах верстки.

Теоретико-методологічну базу склали матеріали, наступних дослідників:

Р. Арнхейм, В. В. Лаптев, Дж. Фелічі, О.А. Тертичний, Г.А. Виноградов, І.А. Жуків, Е.А. Лазаревич, Ян В. Уайт, В.Д. Курушин, К. Голомбінські, Р. Хаген, М. Смікілас, Р. Брінгхерст, М. Євामी, С.Л. Васильєв.

В якості **емпіричної бази** були обрані журнали «Навколо Світу», вибіркові номери з 1996 по 2018 р, «Кот Шредінгера», номери з 2012 по 2018 рік, журнал «Популярна механіка», номери з 2003 по 2018 рік, «National Geographic», номери з 2005 по 2019 рік, «Discover» вибіркові номери з 2010 по 2018 рік.

Теоретичне значення отриманих результатів – теоретично проаналізовано та обґрунтовано принципи створення та функціонування науково-популярного видання.

Практичне значення отриманих результатів - одержані результати дають змогу глибше розкрити науково-популярну тематику в Україні та зрозуміти стан в якому вона знаходиться.

Апробація результатів дослідження. Композиційно-графічна модель науково-популярного видання пройшла апробацію в інтернет виданні «Solnik» http://www.solnik.com.ua/archives/2176?fbclid=IwAR2UsSPYarWbQihY5_5xAwRhrgxTL_cZ8GVWZ88OzBDNaJLzcXLRMur1iHI та в соціальних мережах <https://www.facebook.com/njuta.maximenko>.

Структура дипломного проекту. Структура даної роботи обумовлена її предметом, цілями і завданнями. Вона складається з вступу, першого розділу (в ній ми розглядаємо вітчизняний ринок науково-популярних видань), другого розділу (в якій представлена тематична концепція і композиційно-графічна модель розробленого нами журналу «Planet №3»), висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг проекту - 35 сторінок, разом з додатками 47.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дипломного проекту, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання, методи, розкрито наукову новизну роботи, окреслено теоретичне і практичне значення здобутих результатів та форми їх апробації.

У *першому розділі* „*Теоретичні засади науково-популярної журналістики в Україні та світі*” подано дослідження діяльності та функціонування науково-популярної журналістики на міжрегіональному та всеукраїнському рівнях. Зазначено, що науково-популярна журналістика є відносно не розвиненою галуззю в журналістиці і на сьогодні не достатньо поширена. Першою

проблемою, з якою зіткнеться будь-який, хто спробує проаналізувати ринок науково-популярних видань, буде визначення науково-популярного журналу. Проблема визначення терміна «науково-популярний» не нова. Можна сказати, що в сучасній журналістиці багато понять все ще знаходяться на рівні інтуїтивного визначення. У різних джерелах ми зустрічаємо різні терміни, що описують цей напрямок журналістики: «наукова», «науково-популярна», «науково-просвітницька», «пізнавальна», «науково-пізнавальна». Незважаючи на гадану схожість, це велика кількість термінів призводить до плутанини в класифікації всіх журналів, що пишуть про науку.

Ринок науково-популярної преси сегментований, на ньому представлені сучасні видання, зарубіжні перекладні бренди, а також радянська науково-популярна класика. Сегмент науково-популярних журналів в Україні має потенціал розвитку. Про це говорить і поява нових гравців на ринку, з великими тиражами, так і прихід в Україну видань з-за кордону. Саме зараз - вдалий час для появи на ринку нового вітчизняного журналу. В даний час існує безліч елементів композиційно-графічної моделі, які слід врахувати при створенні нового видання. Уміле використання цих елементів допомагає надати виданню індивідуальність і виділити його серед схожих видань на ринку.

У *другому розділі* “Тематична концепція і композиційно-графічна модель журналу *“PLANET №3”*” зазначено, що в рамках дипломного проекту було зроблено оприлюднення макету журналу на Інтернет-ресурсі http://www.solnik.com.ua/archives/2176?fbclid=IwAR2UsSPYarWbQihY5_5xAwR_hrgxTL_cZ8GVWZ88OzBDNaJLzcXLrMur1iHI. Визначено його тематичну та композиційно-графічну модель. При детальному розгляді композиційно-графічної моделі нашого видання стає очевидно, що вона розроблена для сучасного молодіжного науково-популярного видання. В КГМ журналу активно використовується колір, інфографіка, особливо приділено увагу апарату орієнтування читача на смузі і відмітним візуальним характеристикам видання - все це вказує на те, що журнал розрахований на молодіжну

аудиторію. При створенні КГМ ми орієнтувалися на вже існуючі сучасні журнали, присутні на ринку. Завдяки аналізу їх композиційно-графічних моделей ми створили сучасне видання. Підбір візуальних матеріалів, тем і рубрик вказує на те, що журнал - науково-популярний і спеціально призначений для поширення і популяризації.

ВИСНОВКИ

В рамках даної роботи ми створили проект журналу, цікавого для молодіжної аудиторії і який працює на популяризацію наукового знання. Для цього ми розглянули історію науково-популярної періодики, сучасний стан ринку. Аналіз показав, що сьогодні існує попит на науково-популярну періодика - це показує поява на ринку нових гравців, запуск тематичних сайтів і порталів. В рамках нашої роботи ми також прийшли до висновку, що сучасний ринок науково-популярної періодики відкритий для входу нових учасників, і аудиторія поставилася б прихильно до появи нашого журналу на ринку.

Були вивчені складові візуального сприйняття таких структурних елементів композиційно-графічної моделі як: формат видання, полосність, логотип, щільність і колір паперу основного блоку і обкладинки, кольоровість, структуру першої смуги, ілюстрування, характер сітки верстки, шрифт і інші графічні елементи.

В рамках даної роботи був проведений аналіз композиційно-графічної моделі журналу «Популярна механіка». Аналіз охоплював різні часові рамки існування видання на ринку, що допомогло нам не лише простежити зміни композиційно-графічних моделей з плином часу, але і розглянути різні підходи до формування КГМ і концепції саме науково-популярного видання.

В рамках розробки тематичної концепції і композиційно-графічної моделі науково-популярного видання «Planet №3» був складений портрет аудиторії, визначена загальна концепція видання.

В ході роботи над візуальним оформленням журналу ми визначили технічні і розмірні характеристики видання, розробили сітку верстки і шрифтовий розклад, визначили стильові графічні прийоми, розробили структуру обкладинки. Таким чином, були вирішені всі поставлені завдання і досягнута мета даного проекту.

АНОТАЦІЯ

Максименко Ганна Вікторівна. Розробка проекту науково-популярного видання: концепція, контент, перспективи функціонування. – Миколаїв, 2019.

Під час нашого дослідження, ми розробили власний медіа-проект. Особливістю нашого видання є унікальний дизайн, логотип, короткі влучні статті, аполітичність. Дипломна робота стане значущою не лише для студентів журналістики, а й для всіх людей, які прагнуть розвивати регіон чи навіть країну.

Ми розробили медіа-продукт на всеукраїнському та міжрегіональному рівнях та коментар до нього, висвітлили події з наукової тематики в Україні та світі, використовуючи різноманітні засоби журналістики. Ми поглибилися у теоретичний та практичний аспект, дослідили зародження науково-популярної періодики України та світу, розкрили сучасний стан української науково-популярної журналістики, визначили загальні тенденції її функціонування та порівняли з європейськими, американськими та азійськими ЗМІ. Провели огляд та визначили контент науково-популярних медіа, визначили проблемно-тематичний діапазон, жанрову палітру тощо.

Також ми порівняли зарубіжну науково-популярну журналістику з українською, а саме британську, американську та російську тощо. Виокремили найпопулярніші жанри серед науково-популярних журналістських матеріалів, якими будемо користуватися, і які у подальших роботах можуть використовувати інші студенти.

Робота сприяє подальшому розвитку науково-популярної журналістики, практичному аспекті створення медіа-продукту. Ми створили власний медіа-проект, який буде актуальним не дивлячись на популярність Інтернету, з особливими перевагами, які дають змогу залучити аудиторію і старшого, і молодшого покоління. Ми представили характеристику власного медіа-проекту, на яку аудиторію розрахований та контент. Проведене дослідження дозволило визначити які домінантні особливості хочуть бачити читачі серед усієї науково-популярної періодики.

Апробація результатів дослідження проведена на електронному ресурсі «Solnik».

Ключові слова: науково-популярна журналістика, медіа-продукт.

SUMMARY

Maksymenko Hanna Viktorivna. "Development of the project of the popular science edition: concept, content, perspectives of functioning". – Mykolaiv, 2019.

During our research, we have developed our own media project. The peculiarity of our edition is a unique design, a logo, short, precise articles, and politicality. Thesis will be important not only for students of journalism, but also for all people who aspire to develop a region or even a country.

We have elaborated and commented on the media product at the all-Ukrainian and interregional levels, highlighted scientific events in Ukraine and the world, using a variety of journalism tools. We have deepened the theoretical and practical aspects, studied the origin of the popular Ukrainian periodicals and the world, discovered the current state of Ukrainian popular science journalism, identified the general tendencies of its functioning and compared it with European, American and Asian media. They reviewed and determined the content of popular science-based media, identified the problem-thematic range, genre palette, etc.

We also compared foreign scholarly journalism with Ukrainian, namely British, American and Russian, and so on. Selected the most popular genres among the most popular journalistic materials that we will use and which can be used by other students in further work.

The work contributes to the further development of popular science journalism, the practical aspect of creating a media product. We have created our own media project, which will be relevant despite the popularity of the Internet, with special benefits that allow the audience of both older and younger generations to be attracted. We presented the characteristics of our own media project, which also includes content for the audience. The conducted research allowed to determine what dominant features want to see readers among all the popular scientific periodicals.

Approval of the research results was carried out on “Solnik” electronic resource.

Key words: popular science journalism, media product.